

Taushetsplikt i tverrfaglig samarbeid.

**Førstelektor Liv Altmann
&
advokat Kari Paulsrud**

Statsforvalteren i Trøndelag

Torsdag 12. desember 2024

kl. 09.00-12.00.

TEMA

- **Tverrfaglig arbeid og taushetspliktens betydning.**
- **Politiske mål og virkemidler for å styrke tverrfaglig arbeid.**
- **Lovgivingen – forvaltningsloven og særlovene. Praktisk bruk av lover.**
- **Den forvaltningsrettslige og den yrkesmessige/profesjonsrettslige taushetsplikten.**
- **Rett til innsyn i egen sak – herunder foreldres rett til innsyn.**
- **Opplysningsretten**
 - **Anonymisering.**
 - **Samtykke.**
 - **Ulike lovgrunnlag som gir rett til utveksling av opplysninger**
- **Opplysningsplikten.**

Pauser – 9.45-10.00 og 10.45-11.00

UTGANGSPUNKT

Taushetsplikten er grunnleggende for etablering av og vedlikeholdelse av et **tillitsforhold** mellom tjenestemottaker og tjenesteytere, og for forholdet tjenesteytere imellom.

Uten utveksling av informasjon eller en for restriktiv praksis er det vanskelig å møte de helhetlige behov på en god måte.

På den annen vil en «**fri**» **deling av informasjon** blant annet kunne skade tillitsforholdet man er avhengig av.

Vårt utgangspunkt:

Når ansatte i samarbeid blir usikre på hva de kan dele blir samarbeidet utfordrende.

Det forvanskes ytterligere om man *verken er stødig i hva egen, og andres taushetsplikt innebærer.*

Vår medisin: Alle tjenesteytere trenger inngående kjennskap til egen og andres taushetsplikt. Det vil potensielt kunne bidra til et bedre samarbeid i arbeidet med utsatte barn, unge og deres familier.

UTFORDRING: «SVAKE TILLITSKJEDER» - «STERKE KONTROLLKJEDER»*- «BARNEVERNET GIR INGEN TING TILBAKE»

I en barnehage er det en sterk bekymring knyttet til et av barna. Forholdene vurderes som så alvorlige at de ansatte mener at det foreligger meldeplikt til barnevernet. Barnehagestyreren sender derfor en melding om sin bekymring til barnevernet. Kort tid etter får styreren en bekreftelse på at meldingen er mottatt. Styreren er nå urolig fordi hun fortsatt ikke vet hvor saken står. Det er fortvilende, og i kollegiet rår det nå en formening om at det «ikke er vits i å melde noe til barnevernet»
(Altmann & Paulsrud 2023, s.27)

*Grimen (2008, s.205)

ved

- **Barn og unge lever ikke sine liv innenfor spesifikke sektorer, men i grenseflatene mellom. De møter på komplekse utfordringer som krever koordinerte, sammensatte og individuelt tilpassede løsninger.**
- **Et fragmentert hjelpeapparat strever med å få en helhetlig forståelse av familiens komplekse livssituasjon og brukeren blir da henvist fra den ene tjeneste til den andre uten at noen tar noe helhetlig ansvar for oppfølgingen (Helsedirektoratet 2019)**
- **Alle tjenesteytere trenger derfor inngående kjennskap til egen og andres taushetsplikt.**
- **Det vil potensielt bidra til et bedre samarbeid i arbeidet med utsatte bar, unge og deres familier.**

POLITISKE MÅL OG VIRKEMIDLER.

Statens styringsmidler

- Lover
- Økonomiske styringsmidler
- Pedagogiske styringsmidler
 - Faglig retningslinjer.
 - Veiledere

Prop. 100 L (2020–2021)

Endringer i velferdstjenestelovgivningen (samarbeid, samordning og barnekoordinator)

- Helse- og omsorgstjenesteloven
- Spesialisthelsetjenesteloven
- Psykisk helsevernloven
- Pasient- og brukerrettighetsloven
- Tannhelsetjenesteloven.
- Barnevernloven,
- Barnehageloven,
- Opplæringsloven
- Friskoleloven,
- Sosialtjenesteloven,
- NAV-loven,
- Krisesenterloven,
- Familievernkontorloven,
- Integreringsloven

Lovendringen trådte i kraft 1.august 2022.

[Prop. 100 L \(2020–2021\) - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

- Lovfeste en **plikt** for alle velferdstjenestene til å samarbeide om oppfølgingen av barn og unge når samarbeid er nødvendig for å gi barnet eller ungdommen et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.
- Lovfeste en **plikt** for alle velferdstjenestene til å samarbeide med andre velferdstjenester utover oppfølgingen av konkrete barn eller ungdommer, når det er nødvendig for å ivareta egne eller de andre velferdstjenestenes oppgaver etter lov eller forskrift.
- Lovfeste en **plikt** for kommunen til å avklare hvilken velferdstjeneste som skal samordne tjenestetilbudet der barn og unge mottar tjenester fra flere, og der samarbeid er nødvendig for å gi et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.
- Innføre en **rett** til barnekoordinator for familier med barn eller som venter barn med alvorlig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne, og som vil ha behov for langvarige og sammensatte eller koordinerte helse- og omsorgstjenester og andre velferdstjenester.

Praktisk bruk av lover og reglene om taushetsplikt

Juridisk metode - normrasjonell beslutningsmodell

1. Beskrive faktum i saken
2. Finne de juridiske relevante kilder (rettskildefaktorene).
3. Finne rettsregelen ved å tolke rettskildene.
4. Avgjøre hvordan det konkrete spørsmål skal løses.

Faktum i saken

Foreldrene til et barnehagebarn ble henvist til psykolog for å snakke om det å leve med et barn med kronisk sykdom. Foreldrene ga tillatelse til at psykologen kunne hente inn informasjon fra kommunehelsetjenesten. Psykologen kontaktet også barnehagen. I telefonsamtale med barnehagens daglige leder ga psykologen bl.a. opplysning om at det var vanskelig å formidle til foreldrene at noe av det barnet gjør var normalt, at pasientjournalen ikke viste at barnet var sykt og at psykologen lurte på om foreldrene fremstilte barnet som sykere enn det var.

[Brudd på taushetsplikt i kontakt med barnehage – advarsel til psykolog | Helsetilsynet](#)

Det juridiske spørsmålet :

Var opplysningene omfattet av taushetsplikten ?

Rettslig grunnlag for vurderingen - rettskildefaktoren

Helsepersonelloven § 21 lyder:

«Helsepersonell skal hindre at andre får adgang eller kjennskap til opplysninger om folks legems- eller sykdomsforhold eller andre personlige forhold som de får vite om i egenskap av å være helsepersonell.»

Lovert må tolkes - fra Helsetilsynets lovfortolkning og vurdering:

*Det følger av helsepersonelloven § 21 at du som helsepersonell skal hindre at andre får kjennskap til opplysninger om **folks legems- eller sykdomsforhold**. Opplysninger om fravær av sykdom regnes å være omfattet av helsepersonells taushetsplikt etter § 21 –*
.....

I Helsedirektoratets rundskriv IS-2012-8 går det frem at: «En opplysning om at noen som anføres å være syk, likevel skal være frisk, må åpenbart anses som en opplysning om personens «helsesituasjon».»...

..... kan det kanskje diskuteres om opplysningene om foreldrene i referatet fra barnehagen kan anses som opplysninger om «legems- eller sykdomsforhold», jf. helsepersonelloven § 21, men så lenge opplysningene stammer fra vurderinger fra en psykologkonsultasjon, som er delvis nedtegnet i journalen, taler mye for at opplysningene uansett bør anses som taushetsbelagte fordi de gjelder «personlige forhold».

Hvorfor taushetsplikt ?

- Hensynet til personlig integritet og personvern
- Hensynet til tillitsforholdet mellom den enkelte og det offentlige
- Hensynet til tillitsforholdet mellom den enkelte og tjenesteyteren

Motstridene hensyn ?

Bidra til økt forståelse for det arbeidet velferdstjenestene utfører på vegne av samfunnet.

[NOU 2019: 10 - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

F.eks. Helene sjekker inn (og ut)

[Bilder, lyd- og filmopptak i helse- og omsorgstjenesten \(HØRINGSUTKAST\) - Helsedirektoratet](#)

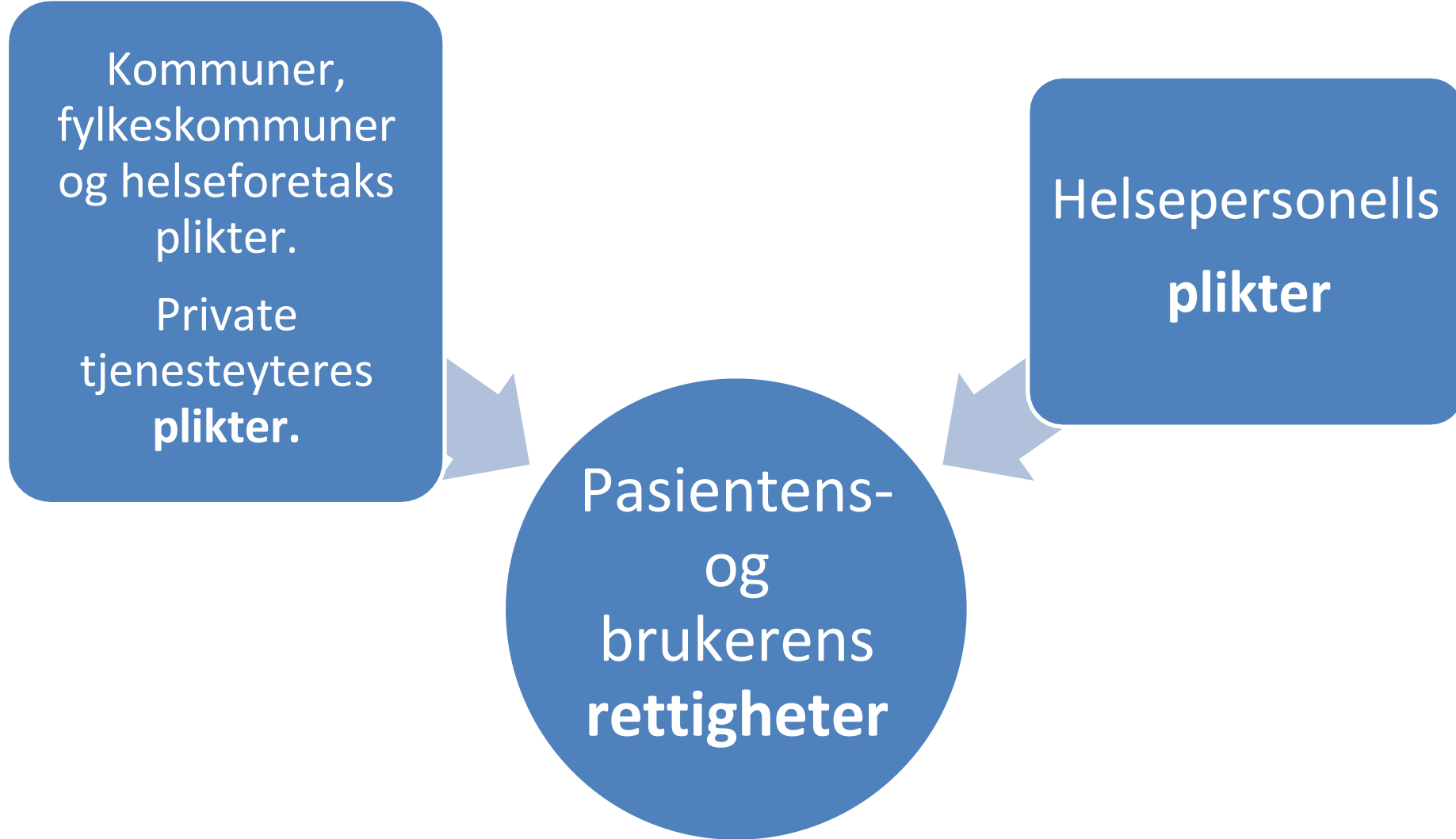
Taushetspliktens formelle og uformelle betydning og konsekvenser av brudd på taushetsplikten

- Brudd på tillitsforhold til bruker og pårørende.
- Brudd på tillitsforhold til kolleger og samarbeidspartnere
- Brudd på taushetsplikten er straffbart - straff i form av bøter eller fengsel (Straffeloven § 209)
- Arbeidsrettslige konsekvenser. Miste jobben ?
- Profesjonsrettslige konsekvenser. Faglig pålegg/tap av autorisasjon.

TAUSHETSPLIKT, OPPLYSNINGSRETT OG OPPLYSNINGSPLIKT

- **Taushetsplikt** innebærer en **plikt til å hindre** at uvedkommende får tilgang til personopplysninger som er taushetsbelagte. (unnlåte å videreformidle og aktivt forhindre tilgang til .)
 - Opplysninger mottatt både i arbeidstiden og i fritiden.
 - Taushetsplikten gjelder også etter at en person har avsluttet tjenesten eller arbeidet
- **Opplysningsrett** innebærer at den som sitter med personopplysninger som i utgangspunktet er omfattet av taushetsplikt likevel har **rett** til å gi opplysningene videre. Den som sitter med opplysningene kan velge mellom å gi opplysningene videre eller la være.
- **Opplysningsplikt** kan både innebære **en plikt** til å gi personopplysninger **på eget initiativ**, og en plikt til å gi opplysninger **etter pålegg**..

Retten til å få bevart taushet

Pasient- og brukerrettighetslovens § 3-6.

Retten til vern mot spredning av opplysninger

Opplysninger om legems- og sykdomsforhold samt andre personlige opplysninger skal behandles i samsvar med gjeldende bestemmelser om taushetsplikt.

Opplysningene skal behandles med varsomhet og respekt for integriteten til den opplysningene gjelder.

Taushetsplikten faller bort i den utstrekning den som har krav på taushet, samtykker.

Dersom helsepersonell utleverer opplysninger som er undergitt lovbestemt opplysningsplikt, skal den opplysningene gjelder, så langt forholdene tilsier det informeres om at opplysningene er gitt og hvilke opplysninger det dreier seg om.

Plikter for dem som eier og driver tjenestene – kommuner, fylkeskommuner, helseforetak, private aktører

Plikten til forsvarlig organisering av tjenester slik at taushetsplikten kan ivaretas

- Helse- og omsorgstjenesteloven § 4-1 Forsvarlighet
 - Spesialisthelsetjenesteloven § 2- 2
 - Pasientjournalloven § 22
-
- Forvaltningslovens § 13 c

.....

*Dokumenter og annet materiale som inneholder opplysninger undergitt taushetsplikt, skal forvaltningsorganet **oppbevare på betryggende måte.***

Forvaltnings- messig taushetsplikt.

Forvaltningsmessig taushetsplikt.

Alle som utfører tjeneste eller arbeid for offentlige forvaltningsorganer.

- Ansatte i barnehager – barnehageloven § 44.
- Ansatte i skoler.

**Taushetspliktsregler
i særlovene som er
strengere enn den
forvaltningsmessige
taushetsplikten.**

Ansatte i barnevernet – barnevernsloven § 13-1.

Ansatte i sosialtjenesten – sosialtjenesteloven §
44

Ansatte i kommunale helse- og
omsorgstjenester og spesialisthelsetjenesten –
helse- og omsorgstjenesteloven § 12-1 og
spesialisthelsetjenesteloven § 6 som ikke yter
helse- og omsorgstjenester..

**Profesjonsbestemt/
yrkesmessig
taushetsplikt.**

Helsepersonell – helsepersonelloven § 21.

Personell som yter kommunale omsorgstjenester –
helse- og omsorgstjenesteloven § 2-1.

Ansatte i familievernnet – familievernkontorloven § 5.

Hovedregel om taushetsplikt for dem som yter helse- og omsorgstjenester – helsepersonellovens § 21

Helsepersonell skal hindre at **andre** får adgang eller kjennskap til opplysninger om folks **legems- eller sykdomsforhold** eller **andre personlige forhold** som de får vite om **i egenskap av å være helsepersonell.**

Helsepersonellovens § 21a.

Forbud mot urettmessig tilegnelse av taushetsbelagte opplysninger

Det er forbudt å lese, søke etter eller på annen måte tilegne seg, bruke eller besitte opplysninger som nevnt i § 21 uten at det er begrunnet i helsehjelp til pasienten, administrasjon av slik hjelp eller har særskilt hjemmel i lov eller forskrift.

Høring - forslag til endringer i reglene om taushetsplikt i helsepersonelloven og pasientjournalloven mv.

[Høring - forslag til endringer i reglene om taushetsplikt i helsepersonelloven og pasientjournalloven mv. - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Frist for å avgi høringsuttalelse er **6. januar 2025**.

Forvaltningsloven § 13. (*taushetsplikt*).

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det han i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om

1. noens personlige forhold, eller
2. tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår.

Som personlige forhold regnes ikke fødested, fødselsdato og personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted, med mindre slike opplysninger røper et klientforhold eller andre forhold som må anses som personlige. Kongen kan ellers gi nærmere forskrifter om hvilke opplysninger som skal reknes som personlige, om hvilke organer som kan gi privatpersoner opplysninger som nevnt i punktumet foran og opplysninger om den enkeltes personlige status for øvrig, samt om vilkårene for å gi slike opplysninger.

Taushetsplikten gjelder også etter at vedkommende har avsluttet tjenesten eller arbeidet. Han kan heller ikke utnytte opplysninger som nevnt i denne paragraf i egen virksomhet eller i tjeneste eller arbeid for andre.

- **Eksempler på taushetsbelagte opplysninger**

- **fra skole**

- elevers personlighet og følelsesliv, om oppførsel, bruk av rusmidler, om skolefravær, vurderinger, karakterer eller innsats på skolen og om religiøs eller politisk oppfatning og så videre.

- Taushetsplikten gjelder opplysninger om familien til en elev, for eksempel økonomiske forhold (f.eks. at de er trygdemottakere) eller at familien får oppfølging av barneverntjenesten.

- [Taushetsplikten som utfordring for samarbeid i skolen \(utdanningsnytt.no\)](https://www.utdanningsnytt.no)

Barnevernlov § 13-1

Taushetsplikt og adgang til å gi opplysninger

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid etter denne loven, har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 e.

Taushetsplikten omfatter også opplysninger om fødested, fødselsdato, personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted. Opplysning om oppholdssted kan likevel gis når det er klart at det ikke vil skade tilliten til barnevernet å gi slik opplysning.

**Oppsummering –
tre varianter - hvilke opplysninger taushetsplikten gjelder.**

Helsepersonell (tilsvarende familievernnet):

Legems- eller sykdomsforhold og andre personlige opplysninger.

Barnehage og skole:

1. noens personlige forhold... Som personlige forhold regnes ikke fødested, fødselsdato og personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted, med mindre slike opplysninger røper et klientforhold eller andre forhold som må anses som personlige.

Barnevern (tilsvarende sosial-, helse- og omsorg- og spesialisthelsetjeneste):

*Taushetsplikten **omfatter også** opplysninger om fødested, fødselsdato, personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted. Opplysning om oppholdssted kan likevel gis når det er klart at det ikke vil skade tilliten til barnevernet å gi slik opplysning.*

**Retten til å gi taushetsbelagte
opplysninger videre**

RETT TIL OPPLYSNINGER I EGEN SAK

- En forutsetning for brukermedvirkning .
- En forutsetning for å kunne gi et gyldig samtykke til å motta tjenester.
- Mulighet til å kontrollere og derved også korrigere den informasjonen som er tjenesteyterne har.
- Transparens er både tillitsvekkende og tillitsbyggende

Pasient- og brukerrettighetsloven

§ 3-2 Pasientens og brukers rett til informasjon

Pasienten skal ha den informasjon som er nødvendig for å få innsikt i sin helsetilstand og innholdet i helsehjelpen. Pasienten skal også informeres om mulige risikoer og bivirkninger.

.....

Brukere skal ha den informasjon som er nødvendig for å få tilstrekkelig innsikt i tjenestetilbudet og for å kunne ivareta sine rettigheter.

Rett til informasjon i egen sak

Tabellen nedenfor gir en oversikt over foreldres rett til informasjon og unntakene for de ulike aldersgrupper.

- Tabellen er hentet fra Justis- og beredskapsdepartementet (2023, s. 48).

Barnets alder	Informasjon til foreldrene	Utvidelse av opplysningsplikten	Innskrenkning i opplysningsretten
Opp til fylte 12 år	Ja	Hvis det er nødvendig at foreldrene har opplysningene for å kunne oppfylle foreldreansvaret	Ikke gi informasjon til foreldrene hvis tungtveiende hensyn taler mot det
Mellom fylte 12 og fylte 16 år	Ja		Ikke gi informasjon til foreldrene hvis tungtveiende hensyn taler mot det, eller barnet av «grunner som bør respekteres» ber om at informasjonen ikke gis
Fra fylte 16 til fylte 18 år	Nei		

Pabrl § 3-4

Rett til informasjon når pasienten er mindreårig

- Både pasienten og foreldrene
- **Unntak 1**
- mellom 12 og 16 år skal opplysninger ikke gis til foreldrene når pasienten av grunner som bør respekteres, ikke ønsker dette.

Grunner som bør respekteres ?

..... Det kan være flere årsaker til at foreldrene ikke bør informeres om barnets kontakt med helsetjenesten, både rent personlige (for eksempel mishandlingssaker) og ulike overbevisningsgrunner.

Et viktig hensyn bak bestemmelsen er å sikre at barn og unge oppsøker helsetjenesten, for eksempel helsesøster på skolen, når de har behov for det uten frykt for at foreldrene skal kobles inn. Dette kan være særlig aktuelt der det er et motsetningsforhold mellom barnet og foreldrene, eller der barnet har grunn til å frykte sterke represalier eller fordømmelse dersom foreldrene blir kjent med at barnet har vært i kontakt med helsetjenesten for eksempel for å få prevensjon eller behandling for kjønnssykdommer. Eksempler på grunner som bør respekteres kan være prevensjonsveiledning, råd om svangerskapsavbrudd eller lettere psykiske problemer på grunn av mobbing.

- «Mer alvorlige psykiske lidelser kan ikke helsepersonell unnlate å informere foreldrene eller andre med foreldreansvaret om. Dette gjelder særlig ved fare for selvskading eller redusert
- utvikling, omgang med ulovlige rusmidler eller større fysiske skader på grunn av kriminelle handlinger. Det kan være grunn til å journalføre at slik informasjon er gitt.»

Helsedirektoratet (2015). Pasient- og brukerrettighetsloven med kommentarer [nettdokument]. Oslo: Helsedirektoratet (siste faglige endring 06. august 2024, lest 16. november 2024). Tilgjengelig fra <https://www.helsedirektoratet.no/rundskriv/pasient-og-brukerrettighetsloven-med-kommentarer>

Rett til informasjon om barn – unntak 2

Pbrl § 3-4 tredje ledd

Uavhengig av pasientens eller brukerens alder, skal informasjon ikke gis til foreldrene eller andre som har foreldreansvaret, dersom tungtveiende hensyn til pasienten eller brukeren taler mot det.

For at det skal foreligge tungtveiende hensyn, må pasienten eller brukeren være i, eller antas å være i, en situasjon som er alvorlig, eller som blir oppfattet som alvorlig av pasienten eller brukeren. Dette kan for eksempel være en alvorlig omsorgssviktsituasjon eller annen situasjon med alvorlig uro eller belastning, for eksempel knyttet til kjønnsidentitet, seksualitet eller psykososiale forhold.

...

Den som sitter på informasjon om en alvorlig situasjon for et barn kan imidlertid ikke la være å gjøre noe mer i saken.

[Rett til medvirkning og informasjon - Helsedirektoratet](#)

Rett til informasjon om barn – unntak 3

Pbrl § 3-4 tredje ledd

Informasjon som er nødvendig for å **oppfylle foreldreansvaret**, skal likevel gis foreldre når pasienten er under 18 år.

Unntak fra hovedregel om taushetsplikt ovenfor pårørende til pasienter over 16 år

Det er viktig å sikre at foreldrene eller andre som har foreldreansvaret får den nødvendige informasjon slik at de settes i stand til å oppfylle foreldreansvaret. Noe annet kan føre til at foreldrene fratras omsorgsansvaret for barna sine. Informasjon som er nødvendig for å oppfylle foreldreansvaret, er avgrenset til informasjon som er nødvendig for at foreldre eller andre som har foreldreansvaret skal kunne sikre foreldreomsorgen. **Forhold som kan omfattes av unntaket kan for eksempel være opplysninger om selvmordsfare, hvor pasienten befinner seg og innleggelse på sykehus på grunn av livstruende tilstander.** Det må vurderes konkret hvilken informasjon som i så fall skal gis, men informasjonsplikten vil normalt ikke omfatte en full redegjørelse for den generelle helsetilstanden, hvilke undersøkelser som er foretatt mv.

Helsedirektoratet (2015). Pasient- og brukerrettighetsloven med kommentarer [nettdokument]. Oslo: Helsedirektoratet (siste faglige endring 06. august 2024, lest 16. november 2024). Tilgjengelig fra <https://www.helsedirektoratet.no/rundskriv/pasient-og-brukerrettighetsloven-med-kommentarer>

- Anne er 16 år og plassert i en barneverninstitusjon etter omsorgsovertagelse. En kveld kommer hun ikke tilbake til institusjonen som avtalt. De andre ungdommene forteller at hun har ruset seg, og stjålet en bil. De ansatte blir bekymret og kontakter sykehuset for å spørre om hun er innlagt. De får til svar at opplysninger om pasienter over 16 år er omfattet av taushetsplikten, og at de derfor ikke kan svare. Det viser seg senere at Anne var på sykehusets akuttmottak med skrubbsår og brukket arm. Bruddet var så komplisert at hun måtte opereres dagen etter.
- (Altmann& Paulsrud 2023, s.55)

NÅR BARNET ER PART - REGLER OM PARTSINNSYN

Forvaltningslovens § 18.

.... Dersom en mindreårig er part i saken og blir representert av verge, gjelder dette også den mindreårige selv. ... En mindreårig under 15 år skal ikke gjøres kjent med opplysninger som er underlagt lovbestemt taushetsplikt.

Pasient – og brukerrettighetsloven § 6-5.

Et barn kan opptre som part i en sak og gjøre partsrettigheter gjeldende dersom det har fylt 12 år og forstår hva saken gjelder.

I en sak som gjelder tiltak overfor rusmiddelavhengige under 18 år, jf. [helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 10](#), skal barnet alltid regnes som part.

Barnevernloven § 12-3 Barns partsrettigheter

Barn som har fylt 15 år, er part i saken. I saker som gjelder tiltak for barn med atferdsvansker eller tiltak for barn som er utsatt for menneskehandel, er barnet alltid part. For å gjøre partsrettigheter gjeldende må barnet forstå hva saken gjelder.

Barneverns- og helsenemnda kan innvilge et barn under 15 år partsrettigheter dersom hensynet til barnet tilsier det.

Opplæringsloven § 24-5 Sjølvråderett for dei som har fylt 15 år

Dei som har fylt 15 år, tar sjølve stilling til spørsmål knytte til opplæringa, mellom anna samtykke til individuelt tilrettelagt opplæring, melding om fritak frå aktivitetar i opplæringa på grunn av livssyn og søknad om inntak til den vidaregåande opplæringa.

[PVN-2014-05 Innsynsrett for foreldre i skolens aktivitetslogg uten barnets medvirkning | Personvernemnda](#)

Anonymising

Hpl. § 23. *Begrensninger i taushetsplikten*

.....

3. at opplysninger gis videre når behovet for beskyttelse må anses ivaretatt ved at **individualiserende kjennetegn er utelatt**,

Fvl § 13 a. (*begrensninger i taushetsplikten når det ikke er behov for beskyttelse*).

...

2. at opplysningene brukes når behovet for beskyttelse må anses varetatt ved at de gis i statistisk form eller ved at **individualiserende kjennetegn utelates** på annen måte...

ANONYME DRØFTINGER HVOR «ANONYME»?

I et drøftingsmøte identifiserer den barnevernansatte barnet som presenteres i drøftingen. Drøftingen gjelder et barn i en familie som barnevernet allerede er kjent med.

Dilemma: Den barnevernansatte kan ikke tilkjennegi at hun vet hvem det er snakk om uten å bryte taushetsplikten. Når den barnevernansatte kommer tilbake til barneverntjenesten oppstår et nytt dilemma. Skal opplysningene som har framkommet på møtet om barnet eller familien deles med det teamet som jobber med saken i barnevernet?
(Altmann & Paulsrud 2023, s. 90)

Samtykke

Hpl. § 22. *Samtykke til å gi informasjon*

Taushetsplikt etter [§ 21](#) er ikke til hinder for at opplysninger gjøres kjent for den opplysningene direkte gjelder, eller for andre i den utstrekning den som har krav på taushet samtykker.....

Fvl § 13 a. *(begrensninger i taushetsplikten når det ikke er behov for beskyttelse).*

...

1. at opplysninger gjøres kjent for dem som de direkte gjelder, eller for andre i den utstrekning de som har krav på taushet samtykker,

Case

En barnehagelærer forteller at et barn har en spesiell gange og klager over smerter i beina under lengre turer. Du vet at barnet har leddgikt og at det dermed kan oppleve smerter og ubehag ved lengre turer. Det foreligger et samtykkeskjema, men det er ikke skrevet noe under beskrivelse:

Jeg tillater at følgende informasjon gis og deles:

Dette gjelder informasjon om f.eks. helse, sosiale og økonomiske forhold, familie, skole og/eller arbeid eller annen aktuell informasjon. Gi en beskrivelse her:

Kan helsesykepleier fortelle barnehagelæreren om barnets diagnose?

- En elev har en relativt sett godt regulert epilepsi. I løpet av en skoledag har eleven mange, men små bortfall (absencer) på under ti sekunder med fjernhet og manglende kontakt. Foreldrene har samtykket til at fastlegen kan dele nødvendige helseopplysninger med de ansatte i skolen for å kunne gi eleven et forsvarlig skoletilbud.
- Skal fastlegen dele disse opplysningene?

OBS – høringsutkastet

[Høring - forslag til endringer i reglene om taushetsplikt i helsepersonelloven og pasientjournalloven mv. - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

§ 22 skal lyde:

§ 22 Bortfall av taushetsplikt ved samtykke

Taushetsplikt etter § 21 er ikke til hinder for at helseopplysninger om pasienten gjøres tilgjengelig for den opplysningene direkte gjelder eller andre i den utstrekning den som har krav på taushet samtykker. Et samtykke gir helsepersonell rett til å tilgjengeliggjøre opplysninger så langt samtykket gjelder. Et samtykke skal være en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig viljesytring, jf. personvernforordningen artikkel 4 nr. 11, gitt av en person med samtykkekompetanse. Reglene om samtykkekompetanse i pasient- og brukerrettighetsloven §§ 4-3 til 4-7 gjelder for samtykke etter denne bestemmelsen. Et forsikringssselskap skal ikke få opplysninger som den opplysningene direkte gjelder, kan nektes innsyn i etter pasient- og brukerrettighetsloven § 5-1 andre ledd

BEHOV FOR UTVEKSLING AV OPPLYSNINGER MED ANDRE TJENESTEYTERE

- **INNHENDE**
- opplysninger for forsvarlige tjenester og forsvarlig saksbehandling fra andre tjenesteytere i egen tjeneste.
- opplysninger for forsvarlige tjenester og forsvarlig saksbehandling fra tjenesteytere i andre tjenester.
- **DELE**
- opplysninger i egen tjeneste for likebehandling og samarbeid for å sikre forsvarlige tjenester.
- opplysninger med andre tjenester og samarbeid for å sikre forsvarlige tjenester.

Hva er en «tjeneste» ?

Sosiale tjenester og
barnevern | Bærum
kommune
(baerum.kommune.no)

DELING AV HELSEOPPLYSNINGER

Helsepersonelloven § 25. Opplysninger til samarbeidende personell

Med mindre pasienten motsetter seg det, kan taushetsbelagte opplysninger gis til samarbeidende personell når dette er nødvendig for å kunne gi forsvarlig helsehjelp. For elektronisk tilgang til helseopplysninger på tvers av virksomheter gjelder helseregisterloven § 13 tredje og fjerde ledd.

.....

Med mindre pasienten motsetter seg det, kan taushetsbelagte opplysninger gis til samarbeidende personell når dette er nødvendig for å ivareta behovene til pasientens barn, jf. helsepersonelloven § 10 a.

Helsepersonelloven § 25 a. Opplysninger i helsefaglige arbeidsfelleskap

Helsepersonell kan dele taushetsbelagte opplysninger i helsefaglige arbeidsfelleskap. Formålet skal være å støtte helsepersonell i å treffe beslutninger om helsehjelp til en pasient, å sikre forsvarlig opplæring av helsepersonell, eller å gjennomføre helsehjelp i virksomheten. Pasienten kan motsetteseg slik deling av opplysninger.

Forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 2

.... at opplysningene brukes for å oppnå det formål de er gitt eller innhentet for, bl.a. kan brukes i forbindelse med saksforberedelse, avgjørelse, gjennomføring av avgjørelsen, oppfølging og kontroll.

Formålet med bestemmelsen er å sørge for at den som arbeider med en sak, kan henvende seg til andre både i egen tjeneste og andre tjenester for ***å innhente opplysninger*** som er nødvendig for å sikre en forsvarlig saksbehandling.

Peder har droppet ut av videregående skole. Han har takket ja til oppfølging fra NAV. Saksbehandleren i NAV kontakter rådgiveren i PPT, som har fulgt Peder tett gjennom skolegangen. Formålet er å innhente informasjon om Peder for å kunne skreddersy et alternativt opplegg til skole.

Når saksbehandleren i NAV ber PP-rådgiveren om opplysninger, får rådgiveren samtidig vite at Peder er klient hos NAV.

Forvaltningslovens § 13 b første ledd nr. 3

.. taushetsplikten ikke er til hinder for «*at opplysningene er tilgjengelig for andre tjenestemenn innen organet eller etaten i den utstrekning som trengs for en hensiktsmessig arbeids- og arkivordning, bl.a. til bruk ved vegledning i andre saker*»

Et formål med denne bestemmelsen er å sikre *likebehandling*. Like saker skal behandles likt. En forutsetning for likebehandling er at andre tjenesteytere blir kjent med hvordan andre tjenesteytere har løst lignende sak. I bestemmelsen brukes formuleringen *gi veiledning for andre saker*.

Forvaltningslovens § 13 b første ledd nr. 5

Taushetsplikten ikke til hinder for at forvaltningsorganet gir andre forvaltningsorganer opplysninger om en persons forbindelse med organet og om avgjørelser som er truffet og ellers slike opplysninger som det er nødvendig å gi for å fremme avgiverorganets oppgaver etter lov, instruks eller oppnevningssgrunnlag.

Et formål med denne bestemmelsen er å sikre at organet som har ansvar for saken får tilstrekkelige og nødvendige opplysninger.

Taushetsplikt mellom skole og skolehelsetjenesten

En skole mottok informasjon fra en elev om en hendelse i hjemmet som gav grunn til bekymring. Som et ledd i vurderingen av om barnevernet skulle varsles, informerte assisterende rektor helsesøster ved skolen. En bekymringsmelding ble sendt barnevernet etter at ytterligere undersøkelser var foretatt, noe også helsesøster ble informert om.

2017/2322

[Taushetsplikt mellom skole og skolehelsetjenesten - Sivilombudet](#)

Barnevernloven § 13-1 *Taushetsplikt og adgang til å gi opplysninger*

.....

Opplysninger kan gis til andre forvaltningsorganer når det er nødvendig for å **ivareta oppgaver etter denne loven, eller for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig skade på noens helse. Også yrkesutøvere etter helsepersonelloven kan gis opplysninger etter denne bestemmelsen.** Bestemmelsene i forvaltningsloven § 13 b nr. 5 og 6 gjelder ikke.

§ 13-3. Tilbakemelding fra barnevernstjenesten

Når barnevernstjenesten har mottatt en bekymringsmelding, skal den innen tre uker bekrefte at bekymringsmeldingen er mottatt. Barnevernstjenesten kan unnlate å gi bekreftelse dersom bekymringsmeldingen er åpenbart grunnløs, eller dersom andre særlige hensyn tilsier det.

Når barnevernstjenesten mottar en bekymringsmelding fra offentlige meldere og yrkesutøvere etter [§ 13-2](#), skal den i tilbakemeldingen også opplyse om det er igangsatt undersøkelse. Innen tre uker etter at undersøkelsen er avsluttet, skal barnevernstjenesten gi ny tilbakemelding om hvorvidt den følger opp barnet og familien videre. Barnevernstjenesten skal også gi tilbakemelding om hvordan barnet og familien følges opp, **dersom det er nødvendig av hensyn til melderens videre oppfølging av barnet.**

Opplysningsplikt

«Om du holder det hemmelig, skal jeg fortelle deg noe jeg aldri tidligere har fortalt noen andre.»

- Gjenkjennelig ?
- Dillema?

Reglene om helsepersonells opplysningsplikt i kap. 6

- Opplysningsplikt til tilsynsmyndighetene - § 30.
- Opplysningsplikt til nødetater - § 31.
- Opplysningsplikt til sosialtjenesten – § 32.
- Opplysningsplikt til barneverntjenesten - § 33.
- Opplysningsplikt i forbindelse med førerkort og sertifikat.- § 34.

Opplysningsplikt til barnevernet.

Helsepersonelloven § 33. *Opplysninger til barneverntjenesten*

Den som yter helsehjelp,¹ skal i sitt arbeid være **oppmerksom** på forhold som kan føre til tiltak fra barneverntjenestens side.

Helsepersonell³ skal uten hinder av taushetsplikt etter [§ 21](#) melde fra til barneverntjenesten² uten ugrunnet opphold.

a) når det er **grunn til å tro** at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for **alvorlige** mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt

b) når det er grunn til å tro at et barn har en livstruende eller annen alvorlig sykdom eller skade og ikke kommer til undersøkelse eller behandling, eller at et barn med nedsatt funksjonsevne eller et spesielt hjelpetrengende barn ikke får dekket sitt særlige behov for behandling eller opplæring

c) når et barn viser alvorlige atferdsvansker i form av **alvorlig eller gjentatt** kriminalitet, misbruk av rusmidler eller en annen form for utpreget normløs atferd,

d) når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli utnyttet til menneskehandel.

Helsepersonell plikter også å gi opplysninger etter pålegg i samsvar med [barnevernloven⁴ § 6-4](#).

I helseinstitusjoner⁵ skal det utpekes en person som skal ha ansvaret for videreformidling av opplysninger etter annet og tredje ledd. Denne personen skal uten ugrunnet opphold gi melder tilbakemelding på om melding etter annet ledd er videreformidlet. Dersom meldingen ikke er videreformidlet, skal det begrunnes. Melder har fortsatt et ansvar for å melde, dersom melder mener at vilkårene etter annet ledd er oppfylt. Personen som har ansvaret for videreformidling av opplysningene skal også påse at barneverntjenestens tilbakemeldinger etter [barnevernloven⁴ § 6-7](#) a, uten ugrunnet opphold videreformidles til melder. (ikr. 1 juli 2018)

HPN-2011-35 Advarsel til psykolog – meldeplikt til barnevernet. Stadfestet.
Helsepersonelloven § 56 jf. § 33.

Klageren var enhetsleder ved et distriktpsikiatrisk senter (DPS) og ansvarlig for inntak av pasienter til behandling. En pasient var henvist til DPS fra fastlegen, og det fremgikk at pasienten hadde vært voldelig mot kone og barn. Etter nærmere ett års behandling sendte klageren og behandlende sykepleier sammen bekymringsmelding til barnevernet. Ut fra de opplysninger som fremkom i henvisningen fra fastlegen, var det allerede ved inntaksmøtet grunn til å tro at det forelå en situasjon med mishandling eller andre former for alvorlig omsorgssvikt. Klageren skulle da meldt fra til barneverntjenesten. I opplysningsplikten for det enkelte helsepersonell ligger at enhver må vurdere de foreliggende opplysninger. At andre behandlere/helsepersonell ikke tidligere hadde reagert på opplysningene, fritar ikke for dette ansvar. (Se 11/36 (HPN-2011-36) og 11/37 (HPN-2011-37))

<https://www.helsetilsynet.no/tilsyn/tilsynssaker/ville-ikke-overholde-meldeplikten-til-barnevernet--advarsel-til-psykolog/>

Melding på feil grunnlag = brudd på taushetsplikten

.....

Informasjon vi har mottatt over tid tyder på at ansatte i skolene i Oslo og Viken ikke har tilstrekkelig kjennskap til reglene om, og grensedragningen mellom, taushetsplikt og opplysningsplikt til barneverntjenesten. Høyt skolefravær alene er ikke et tilstrekkelig grunnlag for å sende bekymringsmelding til barneverntjenesten, jf. opplæringsloven §15-3 bokstav a-d.

<https://www.statsforvalteren.no/siteassets/fm-oslo-og-viken/barn-og-foreldre/fritak-fra-taushetsplikt/kommunens-rutiner-og-informasjon-til-ansatte-i-skolen-om-meldeplikten-til-barnevernet.pdf>

Andre meldeplikter

Forvaltningslovens § 13-b nr. 7
Helsepersonelloven § 31.
Opplysninger til nødetater

Helsepersonelloven § 32.
Familievernloven § 9
Opplysninger til den kommunale helse- og omsorgstjenesten

OPPLÆRINGSLOVEN

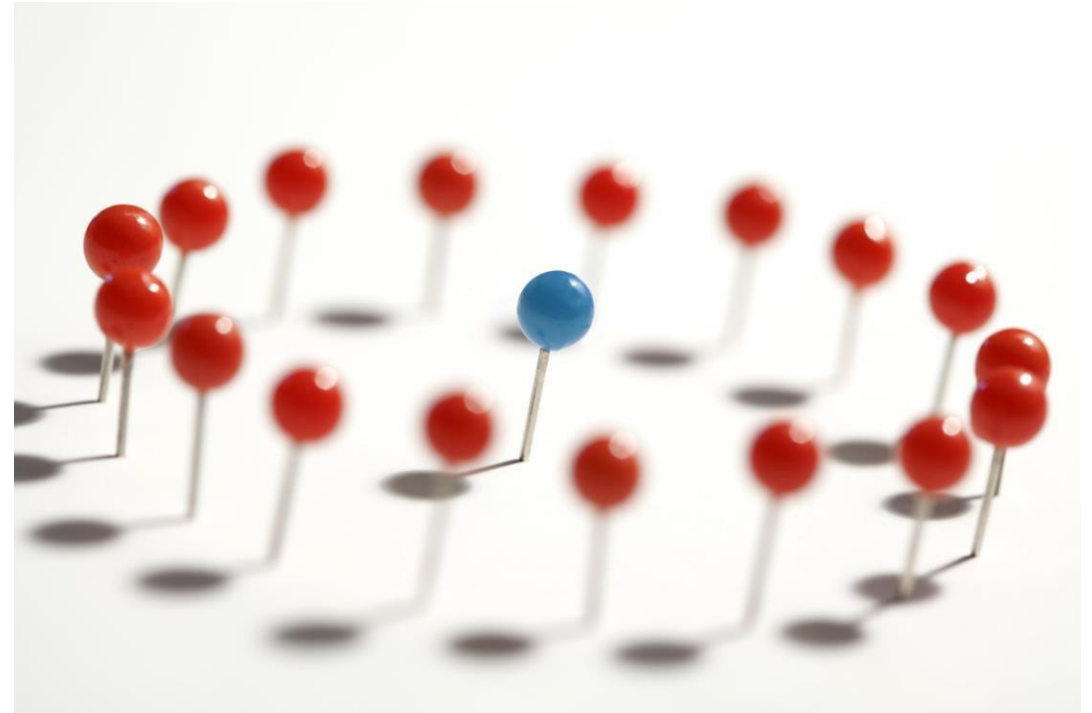
Kapittel 12 Skolemiljøet til elevane

§ 12-4. *Plikt til å sikre eit trygt og godt psykososialt skolemiljø (aktivitetsplikt og dokumentasjonsplikt)*

Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på korleis elevane har det, og om mogleg gripe inn dersom nokon krenkjer ein elev.

Alle som arbeider på skolen, skal melde frå til rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Det gjeld også når ein elev seier sjølv at ho eller han ikkje har det trygt og godt. Skolen skal snarast undersøkje saka og rette opp situasjonen med eigna tiltak. Rektor skal melde frå til kommunen eller fylkeskommunen i alvorlege tilfelle.

- ...

Kari som er elev i femte klasse forteller helsesykepleier Peder Ås at hun blir utsatt for mobbing av medelever i klassen. Kari forteller at hun mobbes av Per, Pål og Espen Askeland.

Kan Kari fortelle dette til rektor?

Vitneforklaringer overfor politi og domstoler

Statsforvalteren er i tvisteloven 22-3 og straffeprosessloven § 118 delegert myndighet til å samtykke i at personer som utfører arbeid for stat og kommune avgir vitneforklaring i saker under etterforskning av politiet og forklare seg som vitner for domstol om forhold de har fått kjennskap til i sitt arbeid, uavhengig av taushetsplikten.

Bestemmelsen gjelder også dokumentfremleggelse.

Mer om fremgangsmåten her

[Fritak fra taushetsplikt | Statsforvalteren i Innlandet](#)

Takk for oss!